

Datum: 16 februari 2023

Position Paper WTP voor de Eerste Kamer

Kortweg

- Zorgvuldigheid voorop
- Zorg voor een noodstop: er is geen weg terug
- Een koopkrachtig pensioen
- Laat het principe 'genoeg is genoeg' los in de overgangperiode
- Versterk de positie van gepensioneerden in de governance
- Regel invaren gesloten fondsen beter

Inleiding

De Tweede Kamer heeft de Wet Toekomst Pensioenen aangenomen met 93 stemmen vóór en 48 stemmen tegen. De Eerste Kamer gaat nu de WTP bespreken. De Seniorencolatie dringt er sterk op aan dat de Senaat nog eens de puntjes op de i zet, omdat er aan deze omvangrijke wet nogal wat losse eindjes zitten. Wij onderstrepen dat de invoering van de wet in één keer goed moet gebeuren. Er is geen weg terug als de (koers van heden) 1440 miljard euro is verdeeld over ca. 19 miljoen pensioenpotten. Dat is een essentieel onderscheid ten opzichte van eerdere aanpassingen van de pensioenwet (ftk en nftk): die veranderingen konden altijd nog worden teruggedraaid of aangepast.

Wij pleiten derhalve voor een grote mate van zorgvuldigheid. Daarbij past het dat alle lagere wetgeving beschikbaar is.

De laatste jaren laten een grote politieke, maatschappelijke en financiële turbulentie zien. We noemen de negatieve rente, de uitbraak van Covid en de oorlog in de Oekraïne – en de financiële onrust als gevolg van deze impactvolle ontwikkelingen. Het is verre van denkbeeldig dat bij het invaren zich opnieuw dit soort calamiteiten voordoen.

Het zou daarom goed zijn om een noodrem dan wel nooduitgang in te bouwen omdat anders de pensioenen van miljoenen Nederlanders worden bepaald door één ongelukkig moment.

Wij hebben geconstateerd dat voor veel onderdelen de WTP niet nodig is. Wij wijzen op de witte vlekken, de zzp-problematiek, de RVU, de arbeidsongeschiktheidsverzekering en het nabestaandenpensioen. Wij constateren ook dat veel doelen uit het Pensioenakkoord van 2019 niet of nauwelijks worden bereikt: uitlegbaarheid, transparantie, maatwerk, keuzemogelijkheden.

Een koopkrachtig pensioen

Voor de Seniorencolatie staat centraal de belofte van het Pensioenakkoord dat er eerder zicht op een koopkrachtig pensioen ontstaat, zoals letterlijk in het SER-bericht staat. Voor de helderheid: dat is niet hetzelfde als een koopkrachtiger pensioen.

De berekeningen die de minister naar het parlement heeft gestuurd laten in een vergelijking tussen het FTK en het solidaire stelsel zien dat er in de meeste gevallen sprake is van dat koopkrachtigere pensioen. Maar een heldere berekening over een koopkrachtig pensioen (in normale omstandigheden, rekening houdend met verhogingen en verlagingen) heeft de minister niet overlegd.

De Seniorencolatie vindt dat het kabinet de belofte van 2019 waar moet maken en een heldere berekening op tafel moet leggen. Dat komt het draagvlak onder de WTP ten goede alsmede de geloofwaardigheid van de ondertekenaars van het Pensioenakkoord: kabinet, werkgevers en vakbonden.

Loslaten genoeg = genoeg

De stormachtige inflatie heeft bij een flink aantal fondsen grote schade voor de deelnemers aangericht. Bij drie van de vijf grootste fondsen is het pensioen tussen de zes en acht procent minder waard geworden. Bij drie van de vijf grootste pensioenfondsen van Nederland is de indexatie-achterstand inmiddels tot ver boven de dertig procent opgelopen: deelnemers zijn meer dan een derde van de koopkracht van hun pensioen kwijt!

De inflatiescenario's lopen sterk uiteen. Mocht de inflatie sterk terugvallen, dan zouden pensioenfondsen wellicht de financiële ruimte hebben om een deel van de opgelopen schade te herstellen. Echter, de huidige wetgeving voorziet daar niet in. Weliswaar zijn de regels voor indexatie in het transitie-FTK (en in de voorafgaande AMvB) versoepeld, maar dat geldt niet voor de achterstallige indexatie.

Daarvoor moet momenteel een dekkinggraad van ca. 150 procent worden behaald, de regel voor toekomst-bestendig-indexeren worden behaald en nog eens een spreiding van vijf jaar worden toegepast. Hooguit zou wellicht bij het invaren nog iets kunnen worden goed gemaakt, maar dat is te laat voor een generatie die al veertien jaar koopkracht-minnen noteert.

De Seniorengoalitie dringt erop aan om tijdens het transitie-FTK deze regels te laten vallen. Ook in het nieuwe pensioenstelsel zijn verhogingen (of verlagingen) niet aan het genoeg=genoeg principe gebonden. Pensioenfondsbesturen moeten de vrijheid hebben om afhankelijk van de financiële positie de pensioenen te verhogen, met in achtneming van de evenwichtige behandeling. Op deze manier zou anders onherstelbare schade eventueel kunnen worden voorkomen.

Comfort bij invaren

Het invaren wordt een mega-operatie zoals Nederland niet eerder heeft meegemaakt. Daar zijn in de Tweede Kamer ook veel vragen over gesteld.

Wij stellen voorop dat evenwichtig invaren allereerst een verantwoordelijkheid van de fondsbesturen dient te zijn, die voorstellen van de sociale partners moet beoordelen. Wij wijzen verder op de betrokkenheid van verenigingen van gepensioneerden (zie verder bij governance).

Wij willen hier beklemtonen dat allereerst de nominale uitkeringen moeten worden gewaarborgd. Dan zijn er in beginstel vier doelen waartussen evenwicht moet worden gevonden: verhogingen (indexatie) om de inflatie bij te houden, inhaalindexatie, solidariteitsreserve en eventuele compensatie afschaffing doorsnee-opbouw. Wij vinden overigens compensatie uit de vermogens niet de eerste optie, omdat die dat grotendeels betaald wordt door deelnemers die de hele cyclus al hebben doorlopen. Wij wijzen hier nog eens op de enorme implosie van de koopkracht als gevolg van de sterk opgelopen indexatie-achterstand, tot 33 en 40 procent.

Wij zouden de Eerste Kamer willen verzoeken om de WTP niet aan te nemen voordat de toegezegde handreiking evenwicht van het Ministerie uw Kamer heeft bereikt, zodat afdoende comfort kan worden gevonden alvorens de verdeling van ca. 1440 miljard euro van start kan gaan.

Zeggenschap

Wij zijn van mening dat het opschorten van het individueel bezwaarrecht onvoldoende is gecompenseerd met het hoorrecht voor verenigingen van gepensioneerden. Ook vragen wij ons af of de verhouding tussen sociale partners en pensioenfondsbesturen nu juist is geregeld.

Naar onze mening mogen sociale partners de opbouwfase bepalen, maar zouden pensioenbesturen leidend moeten zijn voor het beheer en de verdeling van het bestaande pensioenvermogen.

Volgens de voorliggende wet en de toelichting daarop moeten verenigingen van gepensioneerden worden gehoord door sociale partners. De voorwaarden zijn echter onvoldoende uitgewerkt. Zo zouden deze verenigingen tenminste duizend deelnemers moeten vertegenwoordigen, maar het is niet helder op welke manier die representativiteit wordt aangetoond. De Seniorencolitie is van mening dat een anonieme 'AVG-proof' run van NAW-gegevens daarbij soelaas biedt. Door dat nu vast te leggen kunnen vervelende discussies later worden voorkomen.

Volgens de WTP moeten sociale partners motiveren hoe zij omgaan met de inbreng van de verenigingen van gepensioneerden (en slapers). Voor een daadwerkelijke inbreng is het echter noodzakelijk dat deze verenigingen vanaf het begin van het iteratieve proces tussen sociale partners en pensioenfondsen worden betrokken. Op die manier kan het draagvlak voor het invaren worden versterkt en daarmee de door de Raad voor de Rechtspraak gevreesde vloed van juridische processen worden beperkt. Die processen kunnen bovendien vertragend werken op het invaren, omdat pensioenfondsen rekening moeten houden met een eventueel negatief oordeel van de rechter, wat een te groot risico zou kunnen vormen.

Door de verenigingen van gepensioneerden nauw bij het invaren te betrekken, wordt de legitimiteit van de enorme financiële operatie steviger.

Nieuw is dat straks elke geleding van een verantwoordingsorgaan de mogelijkheid heeft om negatief te adviseren ten aanzien van de door het fonds voorgenomen keuzes in het kader van het al dan niet invaren. Om een en ander echt betekenis te geven, is het van belang dat de geleding in kwestie bij het niet opvolgen van het gegeven advies het recht heeft een juridische procedure te starten net zoals dat onder de huidige wetgeving toekomt aan het verantwoordingsorgaan als geheel. De Seniorencolitie verzoekt u een en ander bij de behandeling van het wetsvoorstel te adresseren.

Gesloten fondsen

Nederland kent inmiddels een redelijk aantal zogenaamde 'gesloten fondsen'. Dat zijn pensioenfondsen waarbinnen geen pensioenopbouw meer plaatsvindt en die dus nog slechts gewezen deelnemers en gepensioneerden kennen. Vaak is er geen werkgever meer die nog feitelijke bemoeienis met een dergelijk fonds heeft. Dat maakt de in de WTP cruciale keuze om al dan niet in te varen ingewikkeld: dat is immers een keuze die het wetsvoorstel voorbehoudt aan de werkgever c.q. sociale partners.

Tijdens de behandeling van het wetsvoorstel in de Tweede Kamer is door de Minister toegezegd dat met betrokkenheid van seniorenorganisaties een zogenaamde 'handreiking' zal worden ontwikkeld die erin voorziet dat ook ten aanzien van gesloten fondsen (in voorkomende gevallen door het fonds in kwestie zèlf) een keuze om al dan niet in te varen kan worden gemaakt.

Tot op heden is bedoelde handreiking echter nog niet verschenen. Reden waarom de Seniorengoalitie u dringend verzoekt er bij de Minister op aan te dringen dat zij ervoor zorgdraagt dat deze in overleg met seniorenorganisaties alsnog op korte termijn wordt gerealiseerd, zodat ook voor gewezen deelnemers en gepensioneerden van gesloten fondsen duidelijkheid wordt geschapen.

Met vriendelijke groeten,

De Seniorengoalitie

ANBO	Anneke Sipkens (directeur-bestuurder)
KBO-PCOB	Ingrid Rep (directeur)
Koepel Gepensioneerden	John Kerstens (voorzitter)
NOOM	